



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.com

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Дж. № 180 КД 3/17г.

Дата 28.07.17г.

Изх. 1048
Дата 28.07 2017 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

ОТ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ
СЪВЕТ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 3/2017 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Конституционното дело е образувано по искане на Омбудсмана на Република България на 21.04.2017 г. на основание чл. 150, ал. 3 от Конституцията и е по реда на чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията. Омбудсманът оспорва разпоредбата на чл. 245, ал. 1 от Кодекса на труда (КТ) в частта „в размер на 60 на сто от брутното му трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата“, като противоречащ на разпоредбите на чл. 16 и чл. 48, ал. 1 и ал. 5 от Конституцията, както и с принципите на правовата държава (абзац 5 от Преамбюла и чл. 4 от Конституцията) и на социалната държава (абзац 5 от Преамбюла на Конституцията) и иска да бъде обявена за противоконституционна.

С определение от 27.06.2017 г. Конституционният съд е конституирал като заинтересована страна Висшия адвокатски съвет, въз основа на което

изразяваме становище по искането на Омбудсмана на Република България за обявяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 245, ал. 1 от КТ в частта „в размер на 60 на сто от brutното му трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата“.

Висшият адвокатски съвет смята за основателно искането на Омбудсмана на Република България за обявяване за противоконституционна разпоредбата на чл. 245, ал. 1 от КТ в частта „в размер на 60 на сто от brutното му трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата“. Висшият адвокатски съвет намира, че оспорената разпоредба от Основния ни закон противоречи на конституционния **принцип за върховенството на Конституцията** (чл. 5, ал. 1 от Конституцията на Република България) и на **принципа за равенство** (чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България). Във връзка с това излагаме следните аргументи:

Правото на труд е основно конституционно право, което принадлежи към второто поколение социално-икономически права. В чл. 16 от българската Конституция е записано, че „трудът се гарантира и защитава от закона“. **Неслучайно** конституционният законодател е решил този конституционен текст да е в глава Първа с наименование „Основни начала“, именно за да подчертае **значимостта** на труда като фактор за производство и правото на труд като основно право на личността се гарантира и защитава от закона.

I. Висшият адвокатски съвет е на мнение, че разпоредбата на чл. 48, ал. 5 от Основния закон определя **значим елемент** на индивидуалното трудово правоотношение при простиране на труд от работниците и служителите. Те „имат **право** на ... **заплащане, съответстващо на извършената работа**... при условия и по ред, определени със закон.“ Конституционният законодател **изрично** е записал, че заплащането на труда **следва да съответства** на извършената работа. Конституционната разпоредба на чл. 48, ал. 5 **установява пропорционалност** между извършената работа и размера на „заплащането.“

По отношение на противоречието с конституционния текст на чл. 48, ал. 5 могат да се добавят още аргументи.

На първо място, текстът на чл. 48, ал. 5 от Основния ни закон, има качеството на **върховна разпоредба**, на която другите закони не могат да противоречат, а трябва да бъдат в съответствие с нея. Така изрично определя чл. 5, ал. 1 от Основния закон, в който е закрепен принципът за

върховенството на Конституцията. Оспореният от Омбудсмана текст в КТ противоречи на конституционната повеля на чл. 48, ал. 5 **заплащането да бъде съответстващо на извършената работа** и това нарушава принципа за върховенството на Конституцията.

На второ място, Висшият адвокатски съвет смята, че в действащата си редакция, оспорената част от чл. 245, ал. 1 от КТ не отговаря на основното изискване на чл. 48, ал. 5 от Конституцията - „заплащането на труда” да съответства на извършената работа и е налице противоречие с **принципа за равенството по чл. 6, ал. 2, изр. 1** от Основния ни закон. Равенството на всички граждани пред закона е основен конституционен принцип. В българската Конституция равенството е прокламирано като общочовешка ценност, наред със справедливостта, свободата, търпимостта и хуманизма, както и като фундаментален принцип, стоящ в основата на държавата и обществото. Налице е извършена работа, т.е. изпълнение на трудовите задължения, което е добросъвестно, но **вместо заплащане на труда, според извършената работа,** оспорваната част от чл. 245, ал. 1 от КТ предвижда изплащане на трудово възнаграждение **в намален размер - 60 на сто от брутно трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата** установена за страната, т.е. **създадено е неравенство между две равнопоставени страни,** което противоречи на прокламирания сред основните начала на четвъртата българска Конституция - **принцип за равенството на гражданите пред закона.** Този основен конституционен принцип изисква създаването на законодателство, което да третира всички граждани по еднакъв начин. При приемането на оспорената разпоредба на КТ законодателят е допуснал противоречие с конституционната повеля за равенство пред закона и въз основа на това оспореният от Омбудсмана текст на чл. 245, ал. 1 от КТ следва да бъде обявен за противоконституционен.

II. Висшият адвокатски съвет намира, че оспореният от КТ текст е в противоречие с **основния конституционен принцип за правовата държава,** прокламиран в абзац 5 от Преамбюла и чл. 4, ал. 1 от Основния закон. Текстът на чл. 245, ал. 1 от КТ е вътрешно противоречив, т. к. установява неблагоприятни правни последици за работника или служителя при негово изрядно поведение и изпълнение на трудовата функция. По този начин се създава правна несигурност в сферата на добросъвестния работник или служител, който има легитимни и обосновани правни очаквания, и това е в противоречие с принципа на правовата държава.

Висшият адвокатски съвет би искал да спомене, че в Решение № 1 от 2005 г. Конституционният съд на Република България посочва, че принципът за правовата държава се състои от два елемента: „**принципа за правната сигурност (формалния елемент)**, така и **принципа за материалната справедливост (материалния елемент)**. „Правова държава” означава упражняване на държавна власт на основата на конституцията, в рамките на закони, които материално и формално съответстват на конституцията и които са създадени за запазване на човешкото достойнство, за постигане на свобода, справедливост и правна сигурност”. Като проявление на принципа за правовата държава е създаването на правна уредба, която да гарантира спазването на двата елемента на този принцип. При приемането на оспорения текста на чл. 245, ал. 1 от КТ законодателят не се е съобразил с втория елемент на принципа за правовата държава- материалната справедливост.

Въз основа на изложеното смятаме, че законодателят необосновано е надхвърлил конституционната рамка, която поставя принципът за правовата държава и затова оспореният текст следва да бъде обявен за противоконституционен.

III. Висшият адвокатски съвет е на мнение, че оспореният текст на КТ противоречи и на целите на социалната държава.

От принципа на социалната държава, прогласен в абзац 5 от Преамбюла на Конституцията, произтича изискването държавата да предприема мерки за закрила на законните трудови доходи на работниците и служителите, които определят равнището и качеството на живот на гражданите и тяхното жизнено равнище.

Висшият адвокатски съвет би искал да обърне внимание и на това, че чрез приемането на оспорената разпоредба на чл. 245, ал. 1 от КТ за изплащане на възнаграждение „*в размер на 60 на сто от брутно му трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата*“ **законодателят е създал социална несправедливост**. Във връзка с това следва да се спомене, че прокламираната в абзац 5 от Преамбюла на Конституцията решимост на държавата за създаване на социална държава изисква от законодателя при приемането на правните норми на действащото законодателство **винаги да бъде отчитана социалната функция на държавата**. При приемането на оспорената разпоредба на КТ законодателят е допуснал да възникне една **социална несправедливост**, което е

съществено противоречие на прокламирания в Преамбюла на Конституцията ни принцип за социалната държава.

Въз основа на изложеното, Висшият адвокатски съвет намира, че разпоредбата на чл. 245, ал.1 от Кодекса на труда в частта й „в размер на 60 на сто от brutното му трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата” противоречи на чл. 16 и чл. 48, ал. 1 и ал. 5 от Конституцията, както и с принципите на правовата държава (абзац 5 от Преамбюла и чл. 4 от Конституцията) и на социалната държава (абзац 5 от Преамбюла на Конституцията), както и чл. 5, ал. 1 - **принципа за върховенството** на Конституцията и чл. 6, ал. 2, изр. 1 – **принципа за равенството**, поради което следва да бъде обявена за противоконституционна.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА